

Entreprenørselskab, ved en Licitation, hvor der har været Hundreder af Tilbud paa et enkelt Stykke Arbejde, i et enkelt Tilfælde har været dyrere end et andet, beviser ikke, at saadan er det i al Almindelighed. Jeg vil tværtimod til disse Selskabers Ros sige — og det vil det ærede Medlems Partifæller baade i København og Frederiksberg Kommunalbestyrelse give mig Ret i —, at disse kooperative Selskaber har været en udmærket Regulator for den Tendens, der ellers vilde have været hos de private til at forlange ublu Priser for deres Arbejde. Hos dem er netop det modsatte Tilfældet. Ved næsten alle Licitationer viser det sig, at disse Selskaber er betydelig under de private Entreprenører, helt op til 20—30—40 pCt. I det omtalte Tilfælde har det kooperative Selskab ikke kunnet være med, da kun enkelte har været indbudte til at konkurrere; der har man gennem den Forbindelse, Lavsmedlemmerne har med hinanden indbyrdes, kunnet regne ud, at disse Selskaber ikke kunde være med; men Arkitekter baade under Københavns og Frederiksberg Kommune ved, at de altid maa tage de kooperative Selskaber med, thi hvis de ikke har dem med, har de ikke den Regulator, de kan have netop deri, og som det har vist sig under hele Krigen. Det har ogsaa givet sig Udslag i, at de kooperative Selskaber i dette Øjeblik har mere Arbejde, end de selv ønsker, og betydelig mere Arbejde, end det mange Gange er formaalstjenligt for at fremme det, som det skal. Ikke desto mindre opfordres de stadig af Arkitekter og Ingeniører til at være med, altsaa et Bevis paa, at de kooperative Selskaber er en saadan Regulator. Jeg skal for øvrigt, hvis det ærede Medlem ønsker det, fremskaffe Resultatet af f. Eks. 100 Licitationer, der har været foretagne i de sidste 3 Aar — disse Selskaber har nemlig deres Ting i Orden —, og dermed dokumentere, at det er rigtigt, naar jeg vover at sige, at ved de 90 af disse Licitationer er de kooperative Selskaber de billigste, og mange Gange saa langt som 30—50 pCt. under de andre. Det ærede Medlems Paastand om det modsatte er altsaa grebet ud af Luften som det meste af det, det ærede Medlem fremførte.

Saa mener det ærede Medlem, at vi kunde ikke forudse Verdenskrigen, og derfor var det noget hen i Vejret, naar vi begyndte at tale om Bolignød, før Verdenskrigen kom. Ogsaa der viser det sig,

at det ærede Medlem er ganske paa Vildspor. Verdenskrigen er ikke Aarsag til Bolignøden. Den har forværret Bolignøden, det skal jeg villigt erkende, men den er ikke Aarsag til den, thi Bolignøden var til Stede i København og i mange Provinsbyer, længe før Verdenskrigen kom. Nej, det, der var Skyld i Bolignøden, var det store Bankkrak i 1908, hvor vi havde et Overtal af ledige Lejligheder. Dette Krak benyttede man til bevidst at lade Boligbyggeriet ligge brak i mange Aar til uhyre Skade for alle de næringsdrivende foruden alle de Arbejdere, som var beskæftigede ved Byggeriet, og mange andre i Samfundet. I mange Aar lod man Boligbyggeriet staa stille til Trods for, at det blev paavist, at Befolkningstilvæksten i Byen ikke gik tilbage, og at de ledige Lejligheder, der var, i Løbet af et Par Aar blev optaget, og i 1911 kunde man allerede se, at der vilde blive Bolignød inden ret længe. I 1911 var der ikke flere ledige Lejligheder i København, end der altid bør være, dels for at Reparationer kan foretages, dels for at der kan foretages de fornødne Flytninger, og allerede den Gang, altsaa 2—3 Aar før Krigen, begyndte de, der kunde se længst — jeg forstaa, at det ærede Medlem ikke kunde se langt —, at se, at man styrede mod Bolignød. Det ærede Medlem kan blot tage Københavns Kommunes — og for Resten ogsaa Frederiksberg Kommunes — Forhandlinger fra den Tid, saa vil han se, at allerede den Gang begyndte den socialdemokratiske Gruppe i Borgerrepræsentationen at tale om, at vi maatte søge at faa Byggeriet i Gang igen. Det vilde man imidlertid ikke, man vilde ikke se den Fare, som truede, fordi man mente, det private Initiativ, som havde klaret saa meget andet, ogsaa nok skulde klare dette. Ulykken kom, og vi var nødt til at tage Byggeriet, som det kunde blive. Derfor kom man ind i et Byggeri, som naturligvis maatte blive baade forhastet og uformaalstjenligt, fordi det private Initiativ, baade alle de, som skulde bygge, og alle de, der skulde levere Materialer, ogsaa ved den Lejlighed skar en bred Rem ud af det Samfunds Ryg, som var stedt i Fare, fordi man fra de konservative Partiers Side ikke vilde se, at Faren i Virkeligheden var overhængende.

Saa kommer jeg til Spørgsmaalet om Brugsforeningen. Der mener det ærede Medlem nu, at jeg skulde være kommet i Konflikt med „Social-Demokraten“. Nej,